

مدیریت راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران

مؤلف:

مهدی قربانعلی



انتشارات
دافوس آجا

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۱

سرشناسه	: قربانعلی، مهدی، ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران/ مولف مهدی قربانعلی؛ ویراستار سامان آزاد.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۷ ص: مصور، جدول.
شابک	: ۹۰۰۰۰۰ ریال ۳-۰۸-۵۳۵-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه ص. ۳۰۶-۳۱۷.
موضوع	: ایران. ارتش -- برنامه ریزی
موضوع	: Iran. Artesh -- Planning
موضوع	: برنامه ریزی راهبردی -- مدیریت
	: Strategic planning -- Management
	: نیروهای مسلح -- مدیریت
	: Armed Forces -- Management
شناسه افزوده	: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس
رده بندی کنگره	: UA۸۵۳
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۰۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۰۱۷۵۶۵
اطلاعات رکورد	: فیبا

عنوان: مدیریت راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران

مؤلف: مهدی قربانعلی

ویراستار: سامان آزاد

طراح جلد: میلاد فرهادی

صفحه آرای: سبحان فرشادفر

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۳۱۷ ص

تاریخ نشر: ۱۴۰۱

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۹۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

www.casu.ac.ir

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱، ۶۶۴۷۰۴۸۶ - ۰۲۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلف می باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

۱۵	فصل اول مفهوم‌شناسی و تاریخچه
۱۶	۱- مفهوم‌شناسی
۱۷	۱-۲- مدیریت
۱۹	۱-۳- راهبرد
۲۱	۱-۴- مدیریت راهبردی
۲۴	۱-۵- اداره امور
۲۶	۱-۶- ارتش
۳۱	۱-۷- ارتش جمهوری اسلامی ایران
۳۲	۱-۸- گفتمان
۳۷	۱-۹- برنامه‌ریزی
۳۷	۱-۱۰- هدایت
۳۸	۱-۱۱- سازماندهی
۳۸	۱-۱۲- هماهنگی
۳۹	۱-۱۳- پیاده‌سازی
۳۹	۱-۱۴- اجرا
۳۹	۱-۱۵- پیاده‌سازی و اجرا
۴۰	۱-۱۶- نظارت
۴۰	۱-۱۷- ارزیابی
۴۱	۱-۱۹- تدوین تجارب
۴۱	۱-۲۰- مؤلفه
۴۲	۲- تاریخچه ارتش
۵۱	۲-۲- ارتش ایران در عصر پهلوی
۶۰	۲-۳- ارتش ایران بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی
۶۷	فصل دوم مبانی نظری
۶۸	محورهای اداره امور

۶۸	۱-اهداف
۶۹	۲-سیاست‌ها
۷۰	۳-رهنامه
۷۲	۴-برنامه‌ریزی
۷۴	۵-هدایت
۷۵	۶-سازماندهی
۷۷	۷-هماهنگی
۷۸	۸-پیاده‌سازی و اجرا
۸۰	۹-نظارت و ارزیابی

فصل سوم اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی در اداره امور ارتش ۸۳

۸۴	۱-اندیشه‌های نظامی حضرت امام خمینی «رحمت الله تعالی علیه»
۸۵	۲-اندیشه‌های نظامی حضرت امام خمینه‌ای «مد ظله العالی»
۸۵	۳-اندیشه‌ها، آراء، نظرات و رهنمودهای حضرت امام خمینی «رحمت الله تعالی علیه» در اداره امور ارتش
۱۳۷	۴-اندیشه‌ها، آراء، نظرات و رهنمودهای حضرت امام خمینه‌ای «مد ظله العالی» در اداره امور ارتش

فصل چهارم رویکرد شناسی ۱۹۵

۱۹۶	رویکردشناسی
۱۹۶	۱-قانون اساسی و تفاسیر مربوطه مرتبط با اداره امور نیروهای مسلح و ارتش ج.ا.ا.
۱۹۹	سئوال مطروحه‌ی اداری عقیدتی سیاسی ارتش ج.ا.ا.
۲۰۳	۲-سیاست‌های کلی نظام مرتبط با اداره امور نیروهای مسلح و ارتش ج.ا.ا.
۲۱۴	۳-سند چشم‌انداز ارتش ج.ا.ا.

فصل پنجم تجارب اداره امور نیروهای مسلح ۲۱۷

۲۱۸	۱-اداره امور نیروهای مسلح در سایر کشورهای جهان
۲۱۸	۱-۱-ارتش آمریکا
۲۲۲	دکترین فرماندهی و مدیریت در ارتش آمریکا
۲۲۴	سازماندهی و سلسله مراتب

تغییرات سریع در معادلات نظامی دنیای ناامن کنونی، بسیاری از مناطق جهان را با چالش‌های مختلف روبرو کرده است؛ در این دوران وجود ارتش‌های قدرتمند در عموم نظام‌های سیاسی، بیشتر از گذشته، از اهمیت و ضرورت برخوردار گردیده است. امروزه، اندیشمندان و نظریه پردازان روابط بین‌الملل، جملگی بر این نظرند که برخورداری هر نظام و حاکمیتی از آمادگی نظامی که در سایه وجود یک سازمان نظامی توانمند حاصل می‌آید، از عناصر کلیدی «قدرت ملی» آن کشور محسوب می‌گردد. در دنیای کنونی بسیاری از دولت‌ها، وجود نیروهای مسلح را پیش‌نیازی برای بقای ملی قلمداد می‌کنند و هیچ جایگزینی برای علاج و دفع نگرانی‌های ناشی از اداره امور حکومت بدون وجود نیروهای نظامی ندارند.

نیروهای مسلح هر کشوری متناسب با سیاست‌ها، راهبردها و دکترین‌های تدوین شده، طیفی از اقدامات مانند تهاجم و دفاع را برای کسب قدرت نظامی و تحقق مأموریت دنبال می‌کنند. کارکرد نیروهای مسلح به طور کلی برای تحکیم و توسعه امنیت دفاعی در سطح ملی، از طریق اداره صحیح امور معنا پیدا کرده و اجرا می‌شود.

در راستای بکارگیری قدرت نظامی به منظور حفاظت از منافع ملی، «اداره امور ارتش‌ها» به روش علمی و کاربردی سازمان نظامی را هدفمند نموده و از این طریق تغییرات بنیادی در ساختار و تشکیلات، حرفه‌ای کردن کارها و ارتقای اثر بخشی، تحقق اهداف راهبردی و کسب پیروزی قاطع را فراهم می‌آورد. در واقع «اداره امور ارتش‌ها» ایجاد مکانیزم تصمیم و پیاده‌سازی یک فرآیند علمی خردمندانه در طرح‌ریزی جامع اهداف و سیاست‌های دفاعی در تولید قدرت نظامی را تبیین و با تدوین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌ها باعث جهت‌گیری مطلوب در تعیین ضوابط و رویه‌های مورد نیاز، اقدامات جاری و اجرایی می‌گردد و ایجاد آسیب و انحراف در مدیریت و فرماندهی را به حداقل می‌رساند و با ایجاد هماهنگی در روابط و ارتباط قدرت نظامی با سایر نظام‌های موجود در جامعه، شرایطی را فراهم می‌نماید که قدرت نظامی برای تحصیل اهداف

خود، قابلیت برتر و مطلوبی را کسب نماید و کارکردهای نیروی مسلح در پشتیبانی از سیاست‌های امنیت ملی، تهاجم، دفاع و بازدارندگی را افزایش می‌دهد.

امروزه شرایط ویژه حاکم در دنیای ناامن، ناظر بر اعمال قدرت شبکه سلطه جهانی به سرکردگی آمریکا در بسیاری از کشورهای جهان به پشتوانه قدرت نظامی است. حضور آمریکا در منطقه و محاصره جمهوری اسلامی ایران، پایگاه‌های آمریکا و اسرائیل و آتش افروزی آشکار علیه مسلمانان، حاکمیت بر تبلیغات و رسانه‌های جهانی، فریب افکار عمومی و مانند آن از یک طرف و تهدیدات خارجی علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران شامل: ادعاهای مرزی و ارضی نسبت به جمهوری اسلامی ایران، تقویت جنبه نظامی و پیمان‌های منطقه‌ای بدون حضور ایران، برهم زدن توازن قدرت به نفع رقبای جمهوری اسلامی ایران، تلاش نظام سلطه برای براندازی، ناکارآمد نشان دادن و استحاله نظام، ضداست گروهای اپوزیسیون غیرقانونی و ارتباط منسجم آن‌ها با سرویس‌های اطلاعاتی کشورهای غربی در جهت فعالیت‌های براندازانه علیه نظام اسلامی و مانند آن دلایل آشکاری برای استحکام و ارتقای قدرت نظامی علیه دشمنان است. همچنانکه فرمانده معظم کل قوا مدظله‌العالی در این زمینه می‌فرمایند: «اگر ما خیال کنیم که دوران ایجاد امنیت نظامی و انتظامی تمام شده است، برداشت درستی نیست. دشمن هر جا بتواند، ایجاد ناامنی می‌کند. هر وقت دشمن بتواند، ناامنی نظامی و انتظامی را بر این ملت تحمیل می‌کند». (بیانات در دیدار گروه کثیری از سپاهیان و بسیجیان مشهد: ۱۳۷۸/۶/۱۰)

بنابراین تأمین قدرت برتر نظامی از طریق اعمال مدیریتی کارآمد نیازمند تدوین الگوی اداره امور به منظور استمرار و استحکام نظام مقدس ج.ا.ا، که باید زمینه ساز تشکیل حکومت جهانی مستضعفین گردد، از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار خواهد بود. بر این اساس، موضوع «اداره امور ارتش» در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، موضوعی راهبردی و اساسی است و بر اساس اسناد فرادستی، توجه به اداره امور نیروهای مسلح و از جمله ارتش ج.ا.ا امری بدیهی و ضروری برای ج.ا.ا در زمینه دفاع و بازدارندگی مؤثر محسوب می‌گردد. «اداره امور آجا» از نظر استاد

فراستی باید از ویژگی‌هایی برخوردار باشد که نقش هم افزا با سایر نیروهای مسلح در تأمین امنیت ملی داشته باشد، منافع ملی را تضمین کرده و در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی ضمن تعامل سازنده از اصول و بنیانهای اساسی انقلاب اسلامی حفاظت و حراست نماید. به عبارت دیگر الگوی اداره امور ارتش جمهوری اسلامی ایران، ابعاد، مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های مهم و خاصی خواهد داشت که در قالب محورهای اداره امور^۱، بر اساس آراء و اندیشه‌های ولایت‌فقیه، محورها و رویکردهای قانون‌اساسی، سیاست‌های کلی و تجارب نظام و تجارب موفق بشری، بایستی تدوین گردد.

ارتش‌ها یکی از ابزارها و سازکارهای تعقیب امنیت و منافع ملی در سطح جهان به شمار می‌روند و کشورها براساس نظام ارزشی خود و مبتنی بر الگوهای متعدد، از نیروی نظامی استفاده می‌نمایند. ارتش‌ها به دلیل نقشی که در ایجاد بازدارندگی و مقابله با تهدیدات برای کشورها دارند به عنوان مهمترین مؤلفه قدرت در تأمین و حفاظت از منافع امنیت ملی به شمار می‌روند، از طرفی به دلیل تحولاتی که پیشرفت فناوری نظامی در عملیات نظامی به وجود آورده، آمادگی دائمی ارتش با ساختار و تشکیلاتی متناسب و کارآزموده، مورد تأکید قرار دارد.

درج.ا.ایران بر طبق اصل ۱۵۲ قانون اساسی، سیاست خارجی نظام ج.ا.ایران براساس نفی هر گونه سلطه جوئی و سلطه پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح آمیز متقابل با دول غیرمحابر استوار است و بر همین اساس بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) می‌فرمایند: «در هر شرایطی باید بنیه دفاعی کشور قوی باشد. مردم ما، که در طول سال‌های جنگ و مبارزه ابعاد کینه و قساوت و عداوت دشمنان خدا و خود را لمس کرده‌اند، باید خطر تهاجم جهانخواران در شیوه‌ها و شکل‌های مختلف را جدی‌تر بدانند» (صحیفه نور، ج ۲۱: ۹۴)

۱. دکترین، اهداف، سیاست‌ها، برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت، هماهنگی، پیاده سازی و اجرا، نظارت و ارزیابی.